
**KONKURSY PRZEDMIOTOWE MKO
DLA UCZNIÓW WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO
w roku szkolnym 2021/2022**

**Program merytoryczny przedmiotowego konkursu wiedzy o społeczeństwie
dla uczniów szkół podstawowych**

I. CELE KONKURSU

- wprowadzanie uczniów w świat wartości, w tym ofiarności, współpracy, solidarności, altruizmu, patriotyzmu i szacunku dla tradycji;
- wskazywanie wzorców postępowania i budowanie relacji społecznych, sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi;
- formowanie u uczniów poczucia godności własnej osoby i szacunku dla godności innych osób w duchu praw człowieka;
- rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania;
- ukazywanie wartości wiedzy jako podstawy do rozwoju umiejętności;
- rozbudzanie ciekawości poznawczej uczniów oraz motywacji do nauki;
- wyposażenie uczniów w taki zasób wiadomości oraz kształtowanie takich umiejętności, które pozwalają w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany zrozumieć świat;
- wspieranie ucznia w rozpoznawaniu własnych predyspozycji i określaniu drogi dalszej edukacji;
- kształtowanie postawy otwartej wobec świata i innych ludzi, aktywności w życiu społecznym oraz odpowiedzialności za zbiorowość;
- ukierunkowanie ucznia ku wartościom;
- poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł;
- kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin;
- praca w zespole i społeczna aktywność;
- aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły, środowiska lokalnego;
- zachęcanie do zorganizowanego i świadomego samokształcenia opartego na umiejętności przygotowania własnego warsztatu pracy.

II. WYMAGANIA KONKURSU

Konkurs wiedzy o społeczeństwie obejmuje i poszerza treści podstawy programowej kształcenia ogólnego z wiedzy o społeczeństwie w oparciu o Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego

dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej.

Wymagania ogólne

1. Wiedza i rozumienie. Uczeń:

- 1) wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego, w tym funkcjonowania grup społecznych oraz społeczności lokalnej i regionalnej oraz wspólnoty etnicznej i państwowej;
- 2) uzasadnia znaczenie procedur demokratycznych i stosuje je w życiu szkoły oraz grup, w których uczestniczy;
- 3) wyjaśnia znaczenie aktywności obywatelskiej;
- 4) przedstawia zasady ustroju Rzeczypospolitej Polskiej i podstawowe organy władz publicznych;
- 5) ma podstawową wiedzę na temat praw człowieka, środków masowego przekazu oraz wybranych spraw międzynarodowych;
- 6) wykorzystuje swą wiedzę do interpretacji wydarzeń życia społecznego, w tym publicznego.

2. Wykorzystanie i tworzenie informacji. Uczeń:

- 1) znajduje informacje na temat życia społecznego, w tym publicznego;
- 2) wykorzystuje informacje do tworzenia własnej wypowiedzi na temat wydarzeń z życia społecznego, w tym publicznego.

3. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. Uczeń:

- 1) rozpoznaje własne potrzeby i potrzeby innych;
- 2) planuje dalszą edukację, uwzględniając swe umiejętności i zainteresowania;
- 3) wyjaśnia związek między godnością a prawami, które mu przysługują;
- 4) przedstawia własne prawa i obowiązki;
- 5) powiększa treść własnej tożsamości lokalnej, regionalnej, etnicznej i obywatelskiej;
- 6) rozpoznaje przypadki łamania praw w swoim otoczeniu;
- 7) argumentuje zasadność postaw obywatelskich – m.in. odpowiedzialności, troski o dobro wspólne i tolerancji;
- 8) rozpoznaje problemy najbliższego otoczenia i szuka ich rozwiązań.

4. Komunikowanie i współdziałanie. Uczeń:

- 1) komunikuje się w sprawach życia społecznego, w tym publicznego, oraz dyskutuje i przedstawia własne argumenty w wybranych sprawach tego typu;
- 2) rozpoznaje przypadki wymagające postaw asertywnych;
- 3) współpracuje z innymi – dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich;
- 4) wykazuje konieczność współdziałania w życiu społecznym i wyjaśnia istotę samorządności;
- 5) korzysta z prostych procedur oraz z możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego – wskazuje, gdzie załatwić proste sprawy urzędowe.

III. ZAKRES MERYTORYCZNY KONKURSU

Uczniowie przystępujący do konkursu, na każdym etapie są zobowiązani do znajomości aktualnych, istotnych dla debaty publicznej, wiadomości z kraju i ze świata w dostępnych środkach medialnych i bieżących problemów, zgodnie z tematyką konkursu.

Uczestnicy konkursu powinni, na poszczególnych etapach, wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane treści.

ETAP I (szkolny)

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi **wskazane treści podstawy programowej** kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu wiedza o społeczeństwie na II etapie edukacyjnym.

Zakres merytoryczny I etapu konkursu obejmuje następujące zagadnienia z podstawy programowej:

- I. Społeczna natura człowieka.
- II. Rodzina.
- III. Szkoła i edukacja.
- IV. Prawa człowieka.
- V. Nieletni wobec prawa.

ETAP II (rejonowy):

Zakres merytoryczny II etapu obejmuje problematykę przewidzianą na etap wcześniejszy, a ponadto następujące zagadnienia z podstawy programowej:

- VI. Społeczność lokalna.
- VII. Społeczność regionalna.
- VIII. Wspólnoty narodowe/ etniczne i ojczyzna.
- IX. Udział obywateli w życiu publicznym – społeczeństwo obywatelskie.

Poszerzenie treści podstawy programowej obejmuje następujące zagadnienia:

1. Samorząd gminny – sposób wybierania, struktura organów, zadania.
2. Samorząd powiatowy – sposób wybierania, struktura organów, zadania.
3. Samorząd wojewódzki – sposób wybierania, struktura organów, zadania.
4. Współczesne problemy społeczne (wymiar lokalny, krajowy, europejski i globalny).
5. Podział administracyjny w Polsce.
6. Typy i historia referendum w Polsce po 1989 roku.
7. Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce.
8. Patriotyzm a ksenofobia, rasizm, szowinizm, antysemityzm, nacjonalizm.

ETAP III (wojewódzki):

Zakres merytoryczny III etapu obejmuje problematykę przewidzianą na etapy wcześniejsze, a ponadto następujące zagadnienia z podstawy programowej:

X. Środki masowego przekazu.

XI. Demokracja w Rzeczypospolitej.

XII. Sprawy międzynarodowe.

Poszerzenie treści podstawy programowej obejmuje następujące zagadnienia:

9. Zasady demokratycznego państwa (zasada suwerenności, zasada przedstawicielstwa, zasada trójpodziału władzy, zasada państwa prawa, zasada pluralizmu, zasada republikańskiej formy rządów, zasada konstytucjonalizmu).
10. Sejm i Senat Rzeczypospolitej Polskiej – wybory, historia wyborów parlamentarnych, zasady działania i kompetencje obu izb, partie polityczne obecne w parlamencie.
11. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej – zasady wyboru, historia wyborów prezydenckich, kompetencje, odpowiedzialność, dotychczasowi prezydenci i kandydaci na prezydentów.
12. Rada Ministrów – sposób powoływania, kompetencje, struktura, odpowiedzialność, dotychczasowi premierzy, aktualni ministrowie.
13. Struktura i kompetencje sądów i trybunałów w Rzeczypospolitej Polskiej.
14. ONZ – geneza, cele, struktura, działalność, misje pokojowe.
15. NATO – geneza (w tym rozszerzenia), cele, struktura i działalność.
16. UE – geneza (w tym rozszerzenia), cele, struktura i działalność, ojcowie integracji europejskiej.
17. Polska polityka zagraniczna po 1989 roku – stosunki z sąsiadami Polski, procesy integracyjne z NATO i UE.
18. Rola Polski w organizacjach międzynarodowych (ONZ, NATO, UE, Rada Europy, Grupa Wyszehradzka, Trójkąt Weimarski).

IV. LITERATURA DLA UCZNIĄ I INNE ŹRÓDŁA INFORMACJI

1. Akty prawne:
  - Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (wersja elektroniczna: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970780483>);
  - Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (wersja elektroniczna: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20110210112/U/D20110112Lj.pdf>);
  - Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (wersja elektroniczna: http://www.unesco.pl/fileadmin/user_upload/pdf/Powszechna_Deklaracja_Praw_Czlowieka.pdf);
  - Konwencja o Prawach Dziecka (wersja elektroniczna: https://www.unicef.org/magic/resources/CRC_polish_language_version.pdf);

2. Inne źródła

- Podręczniki do wiedzy o społeczeństwie dla uczniów szkoły podstawowej dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego, przeznaczone do kształcenia ogólnego, które powstały na podstawie aktualnie obowiązującej podstawy programowej kształcenia ogólnego w szkole podstawowej z zakresu wiedzy o społeczeństwie - jako materiał wyjściowy do zdobywania wiedzy w danym zakresie wymagający poszerzenia o wiadomości podane w niżej wskazanych źródłach.
- Materiały dotyczące wiedzy o społeczeństwie na platformie: <https://zpe.gov.pl/ksztalcenie-ogolne/szkola-podstawowa/wiedza-o-spo%C5%82eczenstwie?query=wiedza+o+spo%C5%82ecze%C5%84stwie>

3. Strony internetowe (podstawa programowa wiedzy o społeczeństwie w części Warunki i sposób realizacji wskazuje korzystanie ze stron internetowych instytucji publicznych, w tym organów samorządowych, organów władzy publicznej czy organizacji społecznych jako istotny sposób pozyskiwania informacji o życiu społecznym, w tym publicznym):

<https://www.sejm.gov.pl/>

<https://www.senat.gov.pl/>

<https://www.prezydent.pl/>

<https://www.gov.pl/web/premier>

<https://www.pkw.gov.pl/>

<https://www.sn.pl>

<http://trybunalstanu.pl>

<https://trybunal.gov.pl/>

<https://www.nsa.gov.pl/>

<https://www.nik.gov.pl/>

<https://www.brpo.gov.pl/>

<https://brpd.gov.pl/>

<https://www.gov.pl/web/krrit>

<https://www.gov.pl/web/dyplomacja>

<https://europa.eu>

https://www.nato.int/nato-welcome/index_pl.html

V. INFORMACJE DOTYCZĄCE WARUNKÓW KONKURSU

Uczestnicy każdego etapu konkursu powinni dysponować długopisem/długopisami do pisania.

Uczestnicy nie mogą wносить do sali, w której odbywa się konkurs, żadnych urządzeń telekomunikacyjnych i środków łączności (w tym smartwatch).